JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PEDRO CRUZ VILLALÓN
2 päivänä heinäkuuta 2015[1]

Asia C-163/14

Euroopan komissio
vastaan
Belgian kuningaskunta

(Komission Belgian kuningaskuntaa vastaan nostama jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne)

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen — Pöytäkirja (N:o 7) Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista — 3 artikla — Unionille myönnetty verovapaus — Vapautus — Kaasusta ja sähköstä perittävät alueelliset maksut — Ainoastaan yleishyödyllisistä palveluista maksettavan korvauksen käsite — Verojen käsite — Välillisten verojen käsite — Julkisen palvelun velvoitteet

1. Nyt käsiteltävässä asiassa Euroopan komissio on nostanut unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan toiseen kohtaan perustuvan kanteen, jossa vaaditaan toteamaan, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) (jäljempänä pöytäkirja) 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole vapauttanut Brysseliin sijoittautuneita unionin toimielimiä ja elimiä maksuista, jotka on kohdennettu niiden tehtävien rahoittamiseen, jotka Belgian kuningaskunta on määritellyt julkisen palvelun tehtäviksi sähkön- ja kaasuntoimitusten alalla.

2. SEUT 343 artiklan mukaan ”unionilla on jäsenvaltioiden alueella – – ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi”, ja sen nojalla pöytäkirjassa määrätään, että unioni on vapautettu veroista. Tämä selittyy unionin julkisella palvelutoiminnalla, joka on lähtökohtaisesti voittoa tavoittelematonta ja on sen perusteella vapautettu veroista,[2] sekä tarpeella turvata unionin riippumattomuus jäsenvaltioista ja jäsenvaltioiden tasavertaisuuden periaatteella, jossa on kielletty se, että jokin niistä saisi rahoituksellista etua siitä, että nämä toimielimet ja elimet ovat sijoittautuneet sen alueelle.[3]

3. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen on täsmennettävä unionin verovapauden, jonka perusteella on toistaiseksi annettu vain kolme tuomiota,[4] soveltamisala ja edellytykset.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — Mégret, J., Waelbroeck, M., Louis, J.-V., Vignes, D. ja Dewost, J.-L., *Le droit de la Communauté économique européenne. Commentaire du traité et des textes pris pour son application*, osa 15, *Dispositions générales et finales*, Éditions de l’Université de Bruxelles, 1987, ”Article 218”, 8 kohta.

3 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144, 19 kohta) ja julkisasiamies Stix-Hacklin ratkaisuehdotus komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2006:434, 41 kohta).

4 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144); tuomio Euroopan yhteisö (C-199/05, EU:C:2006:678) ja tuomio komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2007:178). Tuomio BCE v. Saksa (C-220/03, EU:C:2005:748) koskee Saksan liittotasavallan hallituksen ja Euroopan keskuspankin välillä tämän toimielimen päämajasta tehtyä päämajasopimusta. Määräys Ufficio imposte consumo v. komissio (2/68-IMM, EU:C:1968:50) koskee lähinnä yhteisestä ydintutkimuskeskuksesta Italian hallituksen ja komission välillä tehtyä sopimusta.

I **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

A *Unionin oikeus*

4. Unionin verovapaudesta määrätään pöytäkirjan 3 artiklassa.

5. Siinä määrätään seuraavaa:

”Unioni, sen varat, tulot ja muu omaisuus ovat vapautetut kaikista välittömistä veroista.

Jäsenvaltioiden hallitusten on toteutettava aina kun se on mahdollista aiheelliset toimenpiteet hyvittääkseen tai maksaakseen takaisin irtaimen tai kiinteän omaisuuden hintaan sisältyvät välilliset verot ja myyntiverot, kun unioni suorittaa virkakäyttöönsä huomattavia hankintoja, joiden hintaan sisältyy tällaisia veroja. Näiden määräysten soveltaminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen unionissa.

Vapautus ei koske sellaisia veroja ja maksuja, jotka ovat ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista.”

B *Belgian oikeus*

1. Julkisen palvelun tehtävien rahoitus sähkömarkkinoilla

6. Sähkön markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetussa määräyksessä [5] (jäljempänä sähköstä annettu määräys) säädetään julkisen palvelun tehtävien toteuttamisesta. Nämä tehtävät rahoitetaan maksulla, jonka sähkön toimittaja on velvollinen maksamaan.

7. Sähköstä annetun määräyksen, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon tiedoksiantamispäivänä, [6] 24 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 momentti Jakeluverkon haltija ja toimittajat vastaavat kukin omalta osaltaan jäljempänä 1–2 kohdassa määriteltyjen julkisen palvelun velvoitteiden hoitamisesta:

1° Sähkön katkottomat vähimmäistoimitukset kotitalouksille IV bis luvussa määritellyin edellytyksin;

2° Sähköntoimitukset erityisen sosiaalisen tariffin mukaan liittovaltion lainsäädännössä ja IV bis luvussa määritellyille henkilöille ja niissä määritellyin edellytyksin;

2 momentti Brysselin alueen ympäristövirasto vastaa sähkön järkevän käytön edistämiseen liittyvistä julkisen palvelun velvoitteista tiedottamisen ja näytösten avulla sekä antamalla kuluttajien käyttöön laitteita, palveluja ja taloudellista tukea – –”.

5 — Moniteur Belge 17.11.2001, s. 39135.

6 — Eli 27.2.2012 (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohta).

8. Sähköstä annetun määräyksen, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon tiedoksiantamispäivänä, 24 bis §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jakeluverkon haltija vastaa myös seuraavista julkisen palvelun tehtävistä:

1° tuotetun vihreän sähkön, jota ei kuluteta itse eikä toimiteta kolmansille osapuolille, ostaminen sen omien tarpeiden rajoissa;

2° yksinomainen tehtävä, joka koskee julkisen katu- ja tieverkon sekä julkisten viheralueiden valaistuslaitteiden rakentamista, kunnossapitoa ja uusimista – –, sekä sähkön syöttäminen näihin laitteisiin – –;

3° viimesijaisen toimittajan tehtävä ja seurantapalvelun järjestäminen niille asiakkaille, jotka siirretään sille tämän tehtävän puitteissa;

4° hintoja sekä liittämis- ja toimitusedellytyksiä koskevien tietojen antaminen matalajänniteverkkoon liitetyille yksityis- ja yritysasiakkaille – –.”

9. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:ssä otetaan käyttöön maksu, jonka tarkoituksena on rahoittaa 24 ja 24 bis §:ssä tarkoitettujen julkisen palvelun tehtävien toteuttaminen (jäljempänä alueellinen sähkömaksu). Mainitussa 26 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon antamispäivänä, säädetään seuraavaa:

”1 momentti Määräyksen 21 §:n[7] perusteella myönnetyn toimitusluvan haltijalta, joka on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (jäljempänä maksuvelvollinen), peritään myönnetystä luvasta kuukausittain maksu.

2 momentti Maksu tulee maksettavaksi kunkin kuukauden 1. päivänä. Se on maksettava seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä.

Maksuvelvollinen vapautetaan maksusta kuluttajien käyttöön niiden rautatie-, raitiotie- tai metroverkkoa varten annetun sähköjännitteen osalta.

3 momentti Maksun laskentaperusteena käytetään sähköjännitettä, jonka maksuvelvollinen antaa vaatimukset täyttävien kuluttajien käyttöön verkkojen, liitäntöjen ja erillisten 70 kW:n ja sitä alempitehoisten linjojen kautta Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella sijaitsevaan käyttöpaikkaan. – –

7 momentti Maksusta saatu tuotto ohjataan talousarviorahastojen perustamisesta 12.12.1991 annetun määräyksen 2 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitettuihin rahastoihin – –.[8]

8 momentti Maksu tulee maksettavaksi tammikuusta 2004 alkaen.”

10. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 4 momentissa vahvistetaan alueellinen sähkömaksutaulukko: kutakin käyttöön annetun jännitteen vaihteluväliä vastaa tietty euromääräinen summa.

7 — Sähköstä annetun määräyksen, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon antamispäivänä, 21 §:ssä säädetään, että ”toimittajalla on oltava hallituksen myöntämä toimituslupa sähkön toimittamiseksi vaatimukset täyttäville kuluttajille Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella sijaitsevaan käyttöpaikkaan – –”.

8 — Talousarviorahastojen perustamisesta 12.12.1991 annetun määräyksen (Moniteur belge 26.2.1992, s. 4066) 2 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetut rahastot ovat energiaohjauksen erityisrahasto ja energiapolitiikkarahasto.

11. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:ään sisältyi sen vuonna 2011 tapahtuneeseen muuttamiseen asti [9] 9 momentti, jonka mukaan ”24 §:ssä tarkoitettuihin julkisen palvelun tehtäviin liittyvistä kustannuksista, jotka ylittävät tämän artiklan mukaisesti perittyjen maksujen määrän, vastaa jakeluverkon haltija käyttökustannusten mukaisesti. Näiden kulujen vyöryttämistä hintoihin säännellään liittovaltion lainsäädännössä”.

2. Julkisen palvelun tehtävien rahoitus kaasumarkkinoilla

12. Kaasun markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella, sähkö- ja kaasualan tie- ja katumaksuista sekä sähkön yhteisestä markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetun määräyksen muuttamisesta 1.4.2004 annetussa määräyksessä [10] (jäljempänä kaasusta annettu määräys) säädetään sähköstä annetun määräyksen tapaan julkisen palvelun tehtävien toteuttamisesta. Ne rahoitetaan maksulla, jonka kaasun jakeluverkon haltija ja sen jälkeen kaasuntoimittaja on velvollinen maksamaan.

13. Kaasusta annetun määräyksen, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon antamispäivänä, 18 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jakeluverkon haltija ja toimittajat vastaavat kukin omalta osaltaan jäljempänä 1–3 kohdassa määriteltyjen julkisen palvelun tehtävien ja velvoitteiden hoitamisesta:

1° Kaasun katkottomat vähimmäistoimitukset kotitalouksille V bis luvussa määritellyin edellytyksin;

2° Kaasuntoimitukset erityisen sosiaalisen tariffin mukaan liittovaltion lainsäädännössä ja V bis luvussa määritellyille henkilöille ja niissä määritellyin edellytyksin;

3° Maakaasun käyttöön liittyvien riskien maksuton ennaltaehkäisypalvelu kotitalouksien pyynnöstä – –”.

14. Vuonna 2006 lisättiin kaasusta annettuun määräykseen uusi 18 bis §. [11] Siinä, sellaisena kuin se oli voimassa perustellun lausunnon antamispäivänä, säädetään seuraavaa:

”1 momentti Jakeluverkon haltija vastaa myös seuraavista julkisen palvelun tehtävistä:

1° kuluttajasuhteita koskevan seurantapalvelun järjestäminen sekä hintoja ja liittämisedellytyksiä koskevien tietojen antaminen yksityisasiakkaille – –”.

15. Kaasusta annetun määräyksen 20 §:ssä perustetaan maksu, jonka tarkoituksena on rahoittaa 18 ja 18 bis §:ssä tarkoitettujen julkisen palvelun tehtävien toteuttaminen (jäljempänä alueellinen kaasumaksu). Sujuvuussyistä alueelliseen sähkömaksuun ja alueelliseen kaasumaksuun viitataan jäljempänä yhdessä ilmauksella alueelliset maksut.

9 — Sähkön yhteisestä markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetun määräyksen ja talousarviorahastojen perustamisesta 12.12.1991 annetun määräyksen muuttamisesta 20.7.2011 annetulla määräyksellä (Moniteur Belge 10.8.2011, s. 45558) kumottiin sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 9 momentti.

10 — Moniteur Belge 26.4.2004, s. 34281.

11 — Tämä 18 bis § lisättiin sähkön markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetun määräyksen ja kaasun markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 1.4.2004 annetun määräyksen muuttamisesta sekä oikeudesta sähkön vähimmäistoimituksiin 11.7.1991 annetun määräyksen ja kotitalouksille tarkoitetun kaasun toimituskatkoksia ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä 11.3.1999 annetun määräyksen kumoamisesta 14.12.2006 annetulla määräyksellä (Moniteur belge 9.1.2007, s. 537).

16. Kaasusta annetun määräyksen [12] 20 §:ssä säädetään, että ”18 ja 18 bis §:ssä tarkoitettuihin julkisen palvelun tehtäviin liittyvistä kustannuksista vastaa verkonhaltija käyttökustannusten mukaisesti. Näiden kulujen vyöryttämistä hintoihin säännellään liittovaltion lainsäädännössä”.

17. Vuonna 2011 kumottiin kaasusta annetun määräyksen 20 § ja siihen lisättiin uusi 20 septiesdecies §. [13] Kaasusta annetun määräyksen 20 septiesdecies §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 momentti Määräyksen 15 §:n nojalla myönnetyn toimitusluvan haltijalta,[[14]] joka on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (jäljempänä maksuvelvollinen), peritään myönnetystä luvasta kuukausittain maksu.

2 momentti Maksu tulee maksettavaksi kunkin kuukauden 1. päivänä. Se on maksettava seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä.

3 momentti Jollei 2 kohdassa esitetystä muuta johdu, maksun laskentaperusteena käytetään mittarilukemia, jotka saadaan Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella sijaitsevissa käyttöpaikoissa kuluttajien luona olevista verkonhaltijan kaasumittareista. Mittarilukema määritetään kuutiometreinä tunnissa ilmoitetusta kaasun enimmäisvirtauksesta, jota varten mittari on suunniteltu – –.

7 momentti Maksusta saatu tuotto ohjataan talousarviorahastojen perustamisesta 12.12.1991 annetun määräyksen 2 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitettuihin rahastoihin – –;

8 momentti Maksu tulee maksettavaksi tammikuusta 2012 alkaen.”

18. Kaasusta annetun määräyksen 20 septiesdecies §:n 4 momentissa vahvistetaan alueellinen kaasumaksutaulukko, joka on samankaltainen kuin sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 4 momentissa tarkoitettu taulukko.

II **Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely**

19. Komission, Euroopan unionin neuvoston, Euroopan parlamentin ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean, joiden kotipaikka on Brysselissä, sähkön- ja kaasuntoimittaja oli 31.7.2009 saakka Electrabel-yhtiö. Electrabelin kanssa tehdyssä sopimuksessa (jäljempänä Electrabel-sopimus) määrättiin, että unioni vastasi niiden alueellisten maksujen maksamisesta, jotka Electrabel on velvollinen maksamaan sähköstä annetun määräyksen 26 §:n ja kaasusta annetun määräyksen 20 §:n, josta on tullut 20 septiesdecies §, mukaisesti. Maksu oli suoritettava Electrabelille, joka tilitti sen sen jälkeen Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen viranomaisille.

20. Heinäkuussa 2005 komissio kuitenkin lopetti alueellisten maksujen maksamisen Electrabelille, koska se katsoi olevansa vapautettu alueellisista maksuista pöytäkirjan 3 artiklan nojalla. Samanaikaisesti se esitti Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen viranomaisille epävirallisen pyynnön, että se vapautettaisiin alueellisten maksujen maksamisesta.

12 — Sellaisena kuin se on muutettuna edellisessä alaviitteessä mainitulla 14.12.2006 annetulla määräyksellä.

13 — Kaasusta annetun määräyksen muuttamisesta 1.4.2004 annetun määräyksen muuttamisesta 20.7.2011 annetulla määräyksellä (Moniteur Belge 10.8.2011, s. 45586).

14 — Kaasusta annetun määräyksen 15 §:ssä säädetään, että ”toimittajilla on oltava toimituslupa kaasun toimittamiseksi vaatimukset täyttäville kuluttajille Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella sijaitsevaan käyttöpaikkaan – –”.

21. Koska komission epäviralliset yhteydenotot jäivät tuloksettomiksi, se antoi Belgian kuningaskunnalle 27.6.2008 virallisen huomautuksen, jossa se moitti tätä pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan rikkomisesta, koska se oli soveltanut unionin toimielimiin sähköstä annetun määräyksen 26 §:ää ja kaasusta annetun määräyksen 20 §:ää. Belgian kuningaskunta esitti huomautuksensa ensimmäisestä virallisesta huomautuksesta 9.9.2008 päivätyllä kirjeellä, joka vastaanotettiin 15.9.2008.

22. Komissio antoi 15.4.2009 Belgian kuningaskunnalle ensimmäisen virallisen huomautuksen korvaavan toisen virallisen huomautuksen pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan rikkomisen takia. Toinen virallinen huomautus on lähes samanlainen kuin ensimmäinen lukuun ottamatta sitä seikkaa, että komission mukaan Belgian kuningaskunta oli jättänyt noudattamatta velvoitteitaan vuodesta 2001 eikä vuodesta 2004 alkaen, kuten ensimmäisessä virallisessa huomautuksessa oli todettu. [15]

23. Komissio nosti 22.4.2011 tribunal de première instance de Bruxellesissa kanteen Belgian valtiota, Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoaluetta, Electrabelia ja Sibelgaa vastaan (viimeksi mainittu on Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen sähkön ja kaasun jakeluverkon haltija). Komissio vaatii palauttamaan sen 1.7.2001–31.12.2008 välisenä aikana maksamat alueelliset maksut, [16] joiden määrä on 4 036 170,88 euroa, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta seuraavia kausia koskevaan korotukseen. [17]

24. Electrabel-sopimuksen päätyttyä unionin toimielimet ja elimet tekivät sopimuksen toisen sähkön- ja kaasuntoimittajan, Luminus-yhtiön, kanssa (jäljempänä Luminus-sopimus). Electrabel-sopimuksesta poiketen Luminus-sopimuksessa ei määrätä, että unionin toimielinten ja elinten on maksettava alueelliset maksut. Luminus kuitenkin vaati 13.5.2011, 21.10.2011 ja 2.7.2013 päivätyissä kirjeissä unionia korvaamaan Luminusin maksamat alueelliset maksut eli 2 235 404,51 euroa ja kehotti korvaamaan ne 14.8.2014 mennessä. [18]

25. Komissio ilmoitti 27.2.2012 päivätyllä perustellulla lausunnolla Belgian kuningaskunnalle, että tämä on rikkonut pöytäkirjan 3 artiklan toista kohtaa, koska se ei ole vapauttanut unionin toimielimiä sähköstä annetun määräyksen 26 §:ssä ja kaasusta annetun määräyksen 20 §:ssä säädetyistä maksuista. Belgian kuningaskunta esitti 23.4.2012 päivätyssä kirjeessä huomautuksensa perustellusta lausunnosta.

26. Koska komissio ei pitänyt Belgian kuningaskunnan väitteitä vakuuttavina eikä tämä muuttanut kantaansa, komissio nosti nyt käsiteltävän kanteen.

III **Komission kanne**

27. Komissio väittää, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vapauttanut Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä sähköstä annetun määräyksen 26 §:ssä ja kaasusta annetun määräyksen 20 §:ssä säädetyistä maksuista ja on estänyt näiden Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen kantamien maksujen palauttamisen.

15 — Toisessa virallisessa huomautuksessa nimittäin viitataan kirjeeseen, jossa komissio vaati Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen viranomaisia palauttamaan alueelliset maksut ”niiden vuonna 2001 tapahtuneesta käyttöönotosta lähtien”. Korostan kuitenkin, että komissio toteaa toisen virallisen huomautuksen (samoin kuin ensimmäisen virallisen huomautuksen, perustellun lausunnon ja kannekirjelmän) päätteeksi, että Belgian kuningaskunta jätti noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, kun se ei vapauttanut unionia ”[sähköstä annetun määräyksen] 26 §:ssä ja [kaasusta annetun määräyksen] 20 §:ssä säädetyistä maksuista”. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 8 momentissa kuitenkin säädetään, että ”maksu on suoritettava tammikuusta 2004 alkaen”, ja kaasusta annettu määräys annettiin vuonna 2004.

16 — Komissio oli syyskuussa 2008 jatkanut alueellisten maksujen maksamista Electrabelille ja korvannut sille heinäkuusta 2005 maksamatta jätetyt alueelliset maksut.

17 — Asia on vireillä ja käsittely oli määrä pitää 21.5.2015.

18 — Ei ole tiedossa, onko unioni noudattanut vaatimusta, ja ellei se ole tehnyt sitä, onko Luminus uhkaustensa mukaisesti asettanut maksun perintään.

28. Komissio katsoo, että pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätyt edellytykset, jotka koskevat välillisistä veroista myönnettävää vapautusta, täyttyvät: sähkön- ja kaasuntoimitukset olivat unionin virkakäyttöönsä suorittama huomattava hankinta.

29. Komissio väittää, ettei tuomiota komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2007:178), jossa verovapaus hylättiin sillä perusteella, ettei kyseessä olevaa veroa ollut velvollinen maksamaan unioni vaan sen sopimuskumppani, voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa. Mainittu tuomio koski nimittäin välitöntä veroa, kun taas alueelliset maksut ovat välillinen vero. Komission mukaan on niin, että vaikka unioni ei ole varsinaisesti velvollinen maksamaan alueellisia maksuja, ne vyörytetään käytännössä kuitenkin aina sille niiden välillisten verojen luonteen ja Belgian lainsäätäjän tarkoituksen perusteella.

30. Pöytäkirjan 3 artiklan kolmatta kohtaa, jossa todetaan, ettei vapautus koske veroja, jotka ovat ”ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista”, ei komission mukaan voida soveltaa nyt käsiteltävään asiaan. Yhtäältä unionille tarjotut tai sille mahdollisesti tarjottavat julkiset palvelut eivät ole erityisesti sille tarjottuja palveluja, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään. Toisaalta palvelun todelliset kustannukset ja alueellisten maksujen määrä eivät ole keskenään välittömässä ja oikeasuhteisessa yhteydessä, kuten oikeuskäytännössä edellytetään.

31. Komissio vaatii unionin tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan. Se vaatii myös, että Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV **Oikeudenkäynti unionin tuomioistuimessa**

32. Vastineessaan Belgian kuningaskunta väittää, ettei unionin toimielimiä ja elimiä voida vapauttaa alueellisista maksuista pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan perusteella. Se väittää, että tuomiossa komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2007:178) tehtyä ratkaisua on sovellettava nyt käsiteltävään asiaan, koska unioni ei ole velvollinen maksamaan alueellisia maksuja, koska sähköstä ja kaasusta annetuissa määräyksissä ei säädetä, että maksuvelvollisen on vyörytettävä kyseiset maksut kuluttajalle, ja koska maksujen vyöryttäminen unionille perustuu siten yksinomaan sopimukseen. Toissijaisesti ja sen varalta, että unionin tuomioistuin katsoo, että pöytäkirjan 3 artiklan toista kohtaa sovelletaan alueellisiin maksuihin, Belgian kuningaskunta toteaa, että vapautus on evättävä tämän artiklan kolmannen kohdan perusteella. Belgian kuningaskunta vaatii, että unionin tuomioistuin hylkää kanteen perusteettomana ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33. Kantajan vastauksessa komissio toistaa, että jos toimittaja tai verkonhaltija on velvollinen maksamaan alueellisia maksuja, se huolehtii vain niiden keräämisestä ja vyöryttää niistä koituvan rasituksen kuluttajalle. Pöytäkirjan 3 artiklan kolmannen kohdan osalta komissio korostaa, ettei unioni voi hyötyä alueellisesta kaasumaksusta rahoitetuista julkisen palvelun tehtävistä, koska ne on tarkoitettu yksinomaan kotitalouksille, ja että alueellisista sähkömaksuista rahoitetut julkisen palvelun tehtävät eivät joko ole palveluita tai erityisesti sille tarjottuja palveluita.

34. Vastaajan vastauksessaan Belgian kuningaskunta korostaa erityisesti, ettei ole merkityksellistä määrittää, ovatko alueelliset maksut välitön vai välillinen vero, koska – toisin kuin komissio väittää – kaikkia välillisiä veroja ei vyörytetä kuluttajalle.

V **Asian arviointi**

35. Ennen kuin aloitan komission väitteiden tutkimisen, on mielestäni syytä muistuttaa lyhyesti pöytäkirjan 3 artiklan rakenteesta sen selventämiseksi, mistä osatekijöistä Belgian kuningaskunnan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen mahdollisesti koostuu.

A *Pöytäkirjan 3 artiklan rakenne*

36. Pöytäkirjan 3 artiklassa erotetaan toisistaan välittömät ja välilliset verot. Kuten unionin tuomioistuin on korostanut, vapautus koskee ensiksi mainittuja veroja ”ehdottomasti ja yleisesti”, kun taas jälkimmäisten verojen osalta vapautus ”ei ole rajoittamaton”.[19] Pöytäkirjan 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa nimittäin määrätään, että ”unioni, sen varat, tulot ja muu omaisuus ovat vapautetut kaikista välittömistä veroista” eli vapautusta ei ole rajoitettu millään tavalla. Pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa sitä vastoin määrätään ”[hyvittämään] tai [maksamaan] takaisin irtaimen tai kiinteän omaisuuden hintaan sisältyvät välilliset verot ja myyntiverot, kun unioni suorittaa virkakäyttöönsä huomattavia hankintoja”. Siinä täsmennetään myös, että ”näiden määräysten soveltaminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen unionissa”. Vapautus välillisistä veroista myönnetään siis vain kolmen edellytyksen täyttyessä: ensinnäkin välilliset verot on maksettava suoritettaessa huomattava hankinta, toiseksi unionin on tehtävä tämä hankinta virkakäyttöönsä ja kolmanneksi vapautus ei saa vaikuttaa kilpailuun.[20]

37. Pöytäkirjan 3 artiklan kolmannessa kohdassa puolestaan määrätään, että ”vapautus ei koske” maksuja, jotka ovat ”ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista”.

38. Tuomiossa AGF Belgium todettiin pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalasta, että ”pöytäkirjan 3 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa mainitut rajoitukset huomioon ottaen – – verovapautus koskee kaikkia verotusmuotoja, välillisiä ja välittömiä veroja – –”.[21]

39. Korostan, että pöytäkirjan 3 artiklassa tarkoitettua verotuksen käsitettä tulkitaan itsenäisesti riippumatta siitä, ovatko kyseessä sen ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut välittömät verot vai sen toisessa kohdassa tarkoitetut välilliset verot ja myyntiverot. Samassa tuomiossa AGF Belgium vahvistetun oikeuskäytännön mukaan pöytäkirjan 3 artiklaa sovellettiin vakuutusten lisämaksuihin ”riippumatta näille maksuille kansallisessa oikeudessa annetusta luonnehdinnasta” (mainitussa tuomiossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi, että kyseessä olevat lisämaksut vaikuttaisivat pikemminkin sosiaaliturvamaksujen kuin verotuksellisten toimenpiteiden kaltaisilta).[22]

40. Pöytäkirjan 3 artiklan kolmannessa kohdassa kyseisen artiklan soveltamisalaan tehty rajoitus koskee sitä, että maksu on ”ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista”. Kolmannessa kohdassa nimittäin määritellään pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisala kielteisesti jättämällä sen ulkopuolelle yleishyödyllisistä palveluista maksettavat maksut. Korostan tässä yhteydessä, että tämän kaltaisten

19 — Tuomio Euroopan yhteisö (C-199/05, EU:C:2006:678, 31 kohta).

20 — Täsmennettäköön, että pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätty välillisten verojen ja myyntiverojen hyvittäminen tai takaisin maksaminen koskee kaikentyyppisiä hankintoja, palvelujen suorittaminen mukaan lukien (tuomio AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144, 36 kohta).

21 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144, 20 kohta).

22 — Ibidem (tuomion 16 kohta): ”*Riippumatta näille maksuille kansallisessa oikeudessa annetusta luonnehdinnasta*, kyseisiä ennakkoja ei voida samaistaa sosiaaliturvamaksuihin, jotka sosiaaliturvajärjestelmän alaisuuteen kuuluvien henkilöiden tai sosiaaliturvasta vastaavan yhteisöjen jäsenten on maksettava – –” (kursivointi tässä). Kuten julkisasiamies Jacobs korostaa, ”kansallisessa lainsäädännössä tehdyllä luokituksella ei näin ole asiallista merkitystä. Pöytäkirjan 3 artiklassa mainittua ’verojen’ käsitettä on tulkittava sen tavallisessa merkityksessä ja säännöksen tarkoituksen mukaisesti. Vain tällä tavoin voidaan turvata säännöksen tosiasiallinen ja yhdenmukainen soveltaminen” (julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:53, 17 kohta). Ks. myös pöytäkirjan virkamiesten verovapautusta koskevan (nykyisen) 13 artiklan toisen kohdan osalta tuomio Humblet v. Belgian valtio (6/60-IMM, EU:C:1960:48): ”Sovellettavan oikeuden osalta on todettava, että yleinen ongelma on ratkaistava yhteisön oikeuden nojalla – – eikä Belgian lainsäädännön nojalla”. Myös tuomiossa komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2007:178, 44–46 kohta) yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee itsenäisesti pöytäkirjan 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua välittömien verojen käsitettä.

toimenpiteiden jättäminen 3 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle johtuu siitä, että siinä määrätään verovapaudesta ja että maksut, jotka määritelmän mukaan ovat ”korvausta yleishyödyllisistä palveluista”, eivät voi olla veroluonteisia maksuja. Vastikkeen – toisin sanoen korvauksen - käsite ei nimittäin lähtökohtaisesti liity veron käsitteeseen. [23]

41. Pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalaa on rajoitettu kyseisen artiklan toisessa kohdassa nähdäkseni siitä syystä, että välilliset verot sisältyvät unionin hankkiman ”irtaimen tai kiinteän omaisuuden hintaan” eli välillinen vero on sisällytettävä omaisuuden hintaan. Hankinnan huomattavuuteen ja tarkoitukseen (unionin virkakäyttö) liittyvät edellytykset koskevat *tiettyä* hankintaa, jonka yhteydessä välillinen vero kannetaan, eivätkä maksun luonnetta sinänsä: kyse on siis vapautuksen aineellisista edellytyksistä eikä sen sovellettavuudesta. [24] Samoin sitä, ettei vapaus vaikuta kilpailuun sisämarkkinoilla, voidaan pitää vain aineellisena edellytyksenä.

42. Korostan, ettei pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalasta ole tehty muita poikkeuksia kahdessa edeltävässä kohdassa mainittujen poikkeusten lisäksi. Tuomiossa AGF Belgium nimittäin täsmennetään, että pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisala koskee ”kaikkia verotusmuotoja”, kyseisen määräyksen toisessa ja kolmannessa kohdassa ”mainitut rajoitukset huomioon ottaen”. [25] Näiden kahden rajoituksen yksinomaisuutta perustellaan tuomiossa pöytäkirjan 3 artiklan sanamuodolla, jossa vapautus on määritelty ”erittäin laajasti”. [26] Lisäksi katson, että juuri nimenomaisuutensa vuoksi nämä kaksi rajoitusta ovat ainoat pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalaa koskevat rajoitukset. Jos nimittäin unionin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut sallia muiden rajoitusten tekeminen pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalaan, se olisi nimenomaisesti säätänyt nämä muut rajoitukset, kuten se teki yleishyödyllisistä palveluista suoritettavan korvauksen ja välillisten verojen tapauksessa, joita ei sisällytetä hankitun omaisuuden hintaan.

B *Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen osatekijät*

43. Komissio väittää, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole myöntänyt unionille vapautusta alueellisista maksuista.

44. Komission on siis osoitettava, että alueelliset maksut täyttävät pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätyt edellytykset. Sen on osoitettava, että alueelliset maksut sisältyvät unionin sähkön- ja kaasuntoimituksista maksamaan hintaan ja että tämä toimitus on sen virkakäyttöönsä suorittama huomattava hankinta eikä vapautus johda kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla.

45. Belgian kuningaskunta huomauttaa, että pöytäkirjan 3 artiklan toista kohtaa sovelletaan vain niihin veroihin, jotka unioni on kansallisen oikeuden mukaan velvollinen maksamaan. Näin ollen sellaisessa tapauksessa, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, jossa unioni kantaa verorasituksen maksuvelvollisen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla, veroon ei sovelleta pöytäkirjan 3 artiklassa määrättyä vapautusta. Komission on siis myös osoitettava, että pöytäkirjan 3 artiklan toista kohtaa sovelletaan veroihin, joista koituvan rasituksen unioni kantaa, vaikka se ei ole maksuvelvollinen.

23 — Kuten julkisasiamies Jacobs korostaa ratkaisuehdotuksessa AGF Belgium, ”yleishyödyllisen palvelun suorittamisen vastikkeena maksettava korvaus – – on tietystä palvelusta maksettava hinta. Näin suoritettu maksu ja saatu etu ovat suoraan sidoksissa toisiinsa – –. Koska kysymyksessä on vero, näin ei kuitenkaan voida ajatella, sillä maksu ja saatu etu ovat vain välillisesti ja etäisesti sidoksissa toisiinsa” (julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:53, 31–32 kohta). Verojen ja suoritetuista palveluista maksettavien maksujen välinen ero ilmenee jäsenvaltioiden verolainsäädännöstä: ks. tästä julkisasiamies Roemerin ratkaisuehdotus Van Leeuwen (32/67, EU:C:1968:2), jossa korostetaan, että verot ja maksut, jotka ovat ainoastaan vastike julkisten laitosten suorittamista palveluista, on erotettu toisistaan Alankomaiden, Saksan, Ranskan, Italian ja Belgian lainsäädännössä; Ranskan lainsäädännön osalta ks. Lamarque, J., Négrin, O. ja Ayrault, L., *Droit fiscal général*, 3. painos, LexisNexis, 2014, 94 kappale ja sitä seuraavat kappaleet.

24 — Jos hankinta on arvoltaan vähäinen ja vapautus evätään tästä syystä, kyseessä oleva maksu ei kuitenkaan menetä veroluonteisuuttaan, vaan siihen sovelletaan pöytäkirjan 3 artiklaa. Vapautus evätään vain siksi, että liiketoimi ei täytä yhtä mainitun artiklan toisessa kohdassa määrätyistä aineellisista edellytyksistä eli se ei ole huomattava hankinta.

25 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144, 20 kohta).

26 — Ibidem (tuomion 19 kohta).

46. Belgian kuningaskunta huomauttaa toissijaisesti, että alueelliset maksut ovat pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisesti ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista eikä niihin siis sovelleta tämän artiklan toisessa kohdassa määrättyä vapautusta. Komission on siis osoitettava, etteivät alueelliset maksut ole ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista. [27]

47. Mielestäni vaikuttaa kiistattomalta, että välillisiä veroja koskevan vapautuksen kolme edellytystä täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa; myöskään Belgian kuningaskunta ei kiistä niiden täyttymistä. Tarkastelen siis hyvin lyhyesti näitä kolmea edellytystä ennen kuin siirryn käsittelemään asianosaisten välisiä riitakysymyksiä. Yhtäältä on kyse pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan sovellettavuudesta veroihin, joista unioni kantaa rasituksen, vaikka se ei ole maksuvelvollinen, mikä on keskeinen kysymys sekä komission että Belgian kuningaskunnan kirjelmissä; toisaalta, ja vastauksena Belgian kuningaskunnan toissijaisesti esittämään väitteeseen, on kyse alueellisten maksujen luokittelemisesta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisesti ainoastaan korvaukseksi yleishyödyllisistä palveluista.

C Pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätyn vapautuksen edellytykset

48. Muistutan, että vapautus välillisistä veroista myönnetään vain, jos ne maksetaan suoritettaessa huomattavia hankintoja, jos unioni suorittaa tämän hankinnan virkakäyttöönsä ja jos vapautus ei johda kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla.

49. Mielestäni on selvää, että nämä ehdot täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa.

50. Sähkön ja kaasun toimittaminen neljälle unionin toimielimelle ja elimelle on epäilemättä huomattava hankinta; muistutan, että tribunal de première instance de Bruxellesissä vireillä oleva riita-asia, joka liittyy Electrabel-sopimukseen, koskee yli 4 miljoonan euron summaa ja että Luminus vaatii unionia maksamaan yli 2 miljoonaa euroa. Nähdäkseni hankinta on myös kiistatta suoritettu unionin virkakäyttöön: ilman sähköä ja kaasua unionin virkamiehet ja muu henkilöstö eivät voisi työskennellä. [28]

51. Kolmatta edellytystä, joka liittyy kilpailuvaikutuksiin, asianosaiset eivät ole edes käsitelleet. Sitä paitsi se voidaan nähdäkseni sekoittaa toiseen edellytykseen, joka koskee hankinnan suorittamista virkakäyttöön: kun unioni hankkii irtainta tai kiinteää omaisuutta virkakäyttöönsä, se harjoittaa voittoa tavoittelematonta toimintaa, eikä tämän kaltainen toiminta vaikuta kilpailuun. [29]

27 — Täsmennän tässä yhteydessä, ettei Belgian oikeudessa esitetystä alueellisten maksujen luokittelusta ole komissiolle mitään apua, sillä kuten edellä totesin, pöytäkirjan 3 artiklassa tarkoitettua verotuksen käsitettä tulkitaan itsenäisesti. Sillä ei siis ole merkitystä, että Belgian oikeudessa alueellista kaasumaksua näytetään pidettävän pikemminkin verona kuin maksuna suoritetuista palveluista sillä perusteella, että sen luokitteleminen maksuksi suoritetuista palveluista edellyttäisi, että palvelu suoritetaan maksuvelvolliselle erikseen, mistä ei ole kyse. Ks. Belgian Conseil d'État'n lausunto alustavasta luonnoksesta sähkön markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella annettavaksi määräykseksi, Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen parlamentti, parlamentin asiakirjat, istuntokausi 2000/2001, asiakirja nro A-192/1-00/01, s. 64.

28 — Unionin virkakäyttöön suorittamista hankinnoista ks. Schmidt, C., "Le protocole sur les privilèges et immunités des Communautés européennes – Commentaire de l'article 218 du Traité de Rome et de l'article 28, premier alinéa, du traité de fusion", *Cahiers de droit européen*, 1991, s. 67–100, 17 kohta ja Duffar, J., *Contribution à l'étude des privilèges et immunités des organisations internationales*, Paris, LGDJ, 1982, VII luku, s. 291 ja 292, 341 kohta.

29 — Ks. edellisessä alaviitteessä mainitun teoksen Duffar J., 339 kohta: "Pyrkimys torjua kilpailun vääristymistä on nimenomaisesti mainittu [pöytäkirjan] 3 artiklan [toisessa] kohdassa. Vapautus on rajattava koskemaan vain toimia, jotka ovat järjestön tarkoituksena, ja kun tämän tarkoituksen rajat ylittyvät, vapautus menettää merkityksensä".

52. Korostan vielä, että edellä tarkastellut kolme edellytystä ovat ainoat pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätyt edellytykset. Vaikka tuomiossa komissio v. Belgia ja tuomiossa Euroopan yhteisö todetaankin, ettei komissio ole osoittanut, että vapautuksen epääminen loukkaisi unionin riippumattomuutta ja haittaisi sen moitteetonta toimintaa, tämä toteamus esitetään vain ylimääräisenä huomautuksena, kun vapautus on ensin hylätty muista syistä.[30] Unionin tuomioistuin ei siis tee unionin riippumattomuuden loukkaamisesta tai sen moitteettoman toiminnan haittaamisesta vapautuksen lisäedellytystä.

D *Pöytäkirjan 3 artiklan sovellettavuus veroihin, joista koituvan rasituksen unioni kantaa, vaikka se ei ole kansallisen oikeuden mukaan velvollinen maksamaan niitä*

53. Belgian kuningaskunta väittää, ettei se ole jättänyt noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska mainittua artiklaa sovelletaan vain niihin veroihin, jotka unioni on kansallisen oikeuden mukaan velvollinen maksamaan. Näin ei ole alueellisten maksujen tapauksessa. Belgian kuningaskunnan mukaan unioni vastaa niistä koituvista kustannuksista maksuvelvollisen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla eli siksi, että unioni on hyväksynyt maksun vyöryttämisen.

54. Tältä osin Belgian kuningaskunta vetoaa tuomioon komissio v. Belgia.[31] Tässä tuomiossa todettiin, että pöytäkirjan 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa ei määrätä vapautuksesta unionin sopimuskumppaneiden osalta. Tästä päätettiin tuomiossa, että evätessään unionilta vapautuksen alueellisesta kiinteistöverosta, jonka kiinteistön omistaja oli velvollinen maksamaan ja josta koituvan rasituksen unioni kantoi vuokrasopimuksen perusteella, Belgian kuningaskunta ei ollut jättänyt noudattamatta pöytäkirjan 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisia velvoitteitaan. Veron vyöryttäminen unionille tapahtui sopimusperusteisesti; komissio siis hyväksyi sen vapaaehtoisesti.

55. Nyt käsiteltävässä asiassa alueellisen sähkömaksun on kuitenkin velvollinen maksamaan sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 1 momentin mukaan sähkön toimittaja, joka ostaa sähkön tuottajalta ja jälleenmyy sen. Kaasusta annetun määräyksen 20 §:n mukaan alueellisen kaasumaksun on velvollinen maksamaan jakeluverkon haltija ja 20 septiesdecies §:n 1 momentin mukaan vuodesta 2011 alkaen kaasun toimittaja, joka ostaa kaasun maahantuojilta ja jälleenmyy sen. Unioni siis maksaa alueelliset maksut maksuvelvollisten kanssa tekemiensä sopimusten perusteella. Electrabel, joka toimitti sähköä komissiolle, neuvostolle, parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle 31.7.2009 saakka ja on edelleen niiden kaasuntoimittaja, on siis vyöryttänyt alueelliset maksut unionille.[32] Luminus, joka toimitti näille toimielimille ja elimille sähköä 1.8.2009 ja 31.7.2012 välisenä aikana,[33] ei sitä vastoin vyöryttänyt alueellisia maksuja unionille.[34]

30 — Tuomiossa komissio v. Belgia todetaan, että vapautus on evättävä siksi, ettei se koske unionin sopimuskumppania, ja täsmennetään vasta sitten, että tällaista tulkintaa ”ei voida kumota” pöytäkirjan 3 artiklan tarkoituksella, nimittäin unionin riippumattomuuden ja sen moitteettoman toiminnan turvaamisella (tuomio komissio v. Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178, 55 ja 56 kohta). Tuomiossa Euroopan yhteisö todetaan ”joka tapauksessa”, ettei komissio ole osoittanut, että kyseessä olevan maksun suorittaminen loukkaisi unionin riippumattomuutta ja haittaisi sen moitteetonta toimintaa (tuomio Euroopan yhteisö, C-199/05, EU:C:2006:678, 43 kohta).

31 — Tuomio komissio v. Belgia (C-437/04, EU:C:2007:178, 50 ja 51 kohta).

32 — Komission Electrabelin kanssa tekemän suurjännitesähkön toimitussopimuksen yleisten sopimusehtojen ehdossa 4.2 määrätään, että ”energian hintoihin lisätään – – toimivaltaisen viranomaisen määräämät verot, maksut, lisämaksut ja kustannukset, jotka voidaan vyöryttää tai on vyörytettävä asiakkaalle ja jotka liittyvät harjoittamaamme sähköenergian tai maakaasun kauppaan sen laajimmassa merkityksessä tai johtuvat siitä taikka johtuvat sähköenergiasta ja maakaasusta, kuten CREG:n rahoittamiseen tarkoitettu maksu, tiettyjen julkisen palvelun velvoitteiden rahoittamiseen tarkoitettu liittovaltiokohtainen maksu ja energiamaksu”.

33 — Ainoastaan suurjännitesähkön osalta: pienjännitesähkön osalta (ja parlamentin tapauksessa keskijännitesähkön osalta) Electrabel on edelleen komission, neuvoston ja parlamentin sähköntoimittaja (asiakirja-aineistosta ei ilmene, että talous- ja sosiaalikomitealla olisi pienjännitesähköä koskeva sopimus).

34 — Komission kanssa tehdyn suurjännitesähkön toimitussopimuksen erityisehtojen 3.2 artiklassa määrätään, että ”veroja, maksuja ja muita alueellisia ja liittovaltiokohtaisia maksuja ei voida laskuttaa”.

56. Komissio väittää tässä yhteydessä, ettei tuomiossa komissio v. Belgia tehtyä ratkaisua voida soveltaa nyt käsiteltävään asiaan. Se ei kiistä sitä, että Belgian oikeuden mukaan alueelliset maksut on velvollinen unionin sijasta maksamaan toimittaja tai jakeluverkon haltija. Se väittää kuitenkin lähinnä, että alueellisten maksujen vyöryttäminen ei johdu yksinomaan osapuolten sopimusvapaudesta, koska yhtäältä alueellisten maksujen vyöryttäminen vastaa Belgian lainsäätäjän tarkoitusta ja toisaalta alueelliset maksut, jotka ovat välillisiä veroja, vyörytetään kuluttajalle. Käsiteltävän asian tilanne, joka koskee välillistä veroa, poikkeaa siis siitä tilanteesta, jota tarkasteltiin tuomiossa komissio v. Belgia ja joka koski välitöntä veroa. Jos vapautus välillisistä veroista evätään sillä perusteella, ettei unioni ole velvollinen maksamaan niitä, se tarkoittaisi käytännössä, että siltä evättäisiin lähes aina vapautus välillisistä veroista.

57. Myönnän aluksi, ettei komission väite, jonka mukaan vyöryttäminen kuuluu välillisten verojen luonteeseen, vakuuta minua. Kyse ei ole siitä, vyörytetäänkö välilliset verot luonteensa vuoksi, vaan siitä, vyörytetäänkö käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva välillinen vero eli alueelliset maksut.

58. Komission kanta, jonka mukaan vapautusta ei voida evätä vain sillä perusteella, ettei unioni ole velvollinen maksamaan alueellisia maksuja, on mielestäni hyväksyttävä jäljempänä esitetyistä syistä.

59. Ensinnäkään pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan sanamuodosta ei seuraa, että saadakseen vapautuksen siinä tarkoitetuista välillisistä veroista ja myyntiveroista unionin on maksettava ne suoraan. Unionin lainsäätäjä olisi nimittäin voinut säätää esimerkiksi, että ”jäsenvaltioiden hallitusten on toteutettava aina kun se on mahdollista aiheelliset toimenpiteet hyvittääkseen tai maksaakseen takaisin välilliset verot ja myyntiverot, *jotka unionin on maksettava* suorittaessaan virkakäyttöönsä huomattavia irtaimen tai kiinteän omaisuuden hankintoja”. Asia ei kuitenkaan ole näin. Kuten jo totesin, tässä määräyksessä edellytetään ainoastaan, että unionin maksamaan ”hintaan sisältyvät” välilliset verot eli että ”hintaan sisältyy” välillisiä veroja. Näin ollen välillisten verojen kuuluminen pöytäkirjan 3 artiklan toisen kohdan soveltamisalaan edellyttää ainoastaan, että unioni käytännössä maksaa välilliset verot, ei että se olisi suoraan velvollinen maksamaan ne.

60. Vapautusta ei myöskään voida evätä yksinomaan sillä perusteella, ettei unionia ole kansallisessa oikeudessa määritelty maksuvelvolliseksi.

61. Belgian oikeudessa nimittäin määritellään alueellisten maksujen maksuvelvollinen osapuoli (sähköntoimittaja, jakeluverkon haltija ja sittemmin kaasuntoimittaja) samoin kuin niiden määräytymisperuste (käyttöön annettu sähkö, kaasumittarilukemat), veron määrä (käyttöön annetun sähköjännitteen vaihteluväliä tai kaasumittarin lukemaa vastaava euromääräinen summa) ja vapautukset (rautatieliikenneverkkoa varten kuluttajien käyttöön annettua sähköjännitettä koskeva vapautus).

62. Vapautuksen epääminen sillä perusteella, ettei unioni ole suoraan velvollinen maksamaan veroa, riippumatta siitä, onko kyseessä välitön vai välillinen vero, tarkoittaisi, että sijaintivaltion annetaan määritellä pöytäkirjan 3 artiklassa tarkoitettu verotuksen käsite. Kuten edellä kuitenkin totesin, tuomiossa AGF Belgium vahvistetun oikeuskäytännön mukaan verotuksen käsitettä tulkitaan itsenäisesti. [35]

63. On vielä tutkittava Belgian kuningaskunnan väite, jonka mukaan alueellisten maksujen vyöryttäminen kuluttajalle perustuu sopimukseen. Tässä yhteydessä on nähdäkseni painavia syitä epäillä sitä, että niiden vyöryttäminen olisi luonteeltaan pelkästään sopimukseen perustuva toimi.

35 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144, 16 kohta). Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 39 kohta.

64. Ensinnäkin sähköstä ja kaasusta annetuissa määräyksissä säädetään nimenomaisesti alueellisten maksujen vyöryttämismahdollisuudesta. Kaasusta annetun määräyksen 20 §:ssä [36] säädetään, että ”[julkisen palvelun tehtäviin liittyvien kustannusten] vyöryttämisestä hintoihin säädetään liittovaltion lainsäädännössä”. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 9 momenttiin [37] sisältyy vastaava säännös. Kaasusta annetun määräysluonnoksen pykäliä koskevissa huomautuksissa todetaan sen 20 §:stä, että siinä ”säädetään ainoastaan, että [julkisen palvelun tehtävien] toteuttamiseen liittyvistä kustannuksista vastaa verkonhaltija, joka voi *sisällyttää* ne [sähkön ja kaasun sääntelyviranomaiselle] toimitettavaan tariffiehdotukseen samoin perustein kuin muutkin kustannustekijät jakeluverkkojen yleistä tariffirakennetta koskevista järjestelyistä annetun kuninkaan asetuksen mukaisesti”. [38] Belgian alueella toimivien maakaasun jakeluverkon haltijoiden yleisestä tariffirakenteesta ja tariffeja ja tilinpitoa koskevista perusperiaatteista ja menettelyistä 29.2.2004 annetussa kuninkaan asetuksessa [39] säädetään, että ”tariffien laskutukseen *sisällytetään* veroihin, maksuihin, lisämaksuihin ja korvauksiin liittyvät tariffikohdat – –. Niihin *sisältyvät tarpeen mukaan* 1° lisämaksut, maksut tai korvaukset julkisen palvelun velvoitteiden rahoittamiseksi – –”. [40]

65. Seuraavaksi totean, että sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla maksuvelvollinen on vapautettu alueellisesta sähkömaksusta ”kuluttajien käyttöön niiden rautatieliikenneverkkoa varten annetun sähköjännitteen osalta”. Toisin sanoen rautatieliikenteen harjoittajana toimiva kuluttaja ei maksa tätä maksua: Belgian lainsäätäjä on siis kyllä ottanut huomioon kulutuksen, ainakin tietyn kulutuksen (rautateiden osuuden). Sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 2 momentista voidaan päätellä, että alueellinen sähkömaksu pyritään kohdistamaan kulutukseen, toisin sanoen se on tarkoitus vyöryttää kuluttajalle.

66. On erityisen merkityksellistä, että unionin tuomioistuimen tietojen mukaan *vain yksi* osapuoli, joka on velvollinen maksamaan alueellisia maksuja, on päättänyt olla vyöryttämättä näitä maksuja unionille, eli Luminus. Komissio toteaa joutuneensa luopumaan sellaisen ehdon sisällyttämisestä tarjouspyyntöihinsä, jonka mukaan alueellisia maksuja ei vyörytetä unionille, koska yksikään tarjoaja ei ollut valmis hyväksymään tällaista ehtoa. Lisäksi se, että Luminus suostui siihen, ettei alueellisia maksuja vyörytetä, johtui komission mukaan sen virheellisestä käsityksestä, ettei sen tarvitse itse maksaa näitä maksuja. Luminus vaati myöhemmin unionia korvaamaan sen maksamat alueelliset maksut.

67. Vaikka on totta, kuten Belgian kuningaskunta korostaa, ettei maksuvelvollisella ole velvollisuutta vyöryttää alueellisia maksuja kuluttajalle, on kuitenkin niin, että jos vyörytystä ei tehdä, maksuvelvollinen on edelleen velvoitettu maksamaan alueelliset maksut Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen viranomaisille.

68. Komissio katsoo tämän seikan osalta, että maksuvelvollisen, joka ei vyörytä alueellisia maksuja asiakkailleen, koska sitä koskeva ehto puuttuu, on vaikea selviytyä niistä koituvasta taloudellisesta rasituksesta, joten se joutuu tukalaan asemaan. Belgian kuningaskunta vastaa, että siinä tapauksessa komissio on tehnyt Luminusin kanssa niin sanotun tappiollisen hankintasopimuksen ja ettei se voi vedota lainvastaisuuteen, johon se on itse syyllistynyt.

69. Tässä yhteydessä on mielestäni selvää, että maksuvelvollinen, joka ei vyörytä alueellisia maksuja asiakkailleen, joutuu tukalaan asemaan. Niiden vyöryttäminen olisi maksuvelvollisen edun mukaista, koska se on velvollinen maksamaan ne viranomaisille, vaikka se ei vyöryttäisikään niitä. Se on nähdäkseni pakotettu vyöryttämään maksut välttääkseen joutumasta taloudellisiin vaikeuksiin.

36 — Siihen asti kun se on kumottu kaasusta annetun määräyksen muuttamisesta 20.7.2011 annetulla määräyksellä, ks. alaviite 13.

37 — Siihen asti kun se on kumottu sähköstä annetun määräyksen muuttamisesta 20.7.2011 annetulla määräyksellä, ks. alaviite 9.

38 — Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen parlamentti, parlamentin asiakirjat, istuntokausi 2003/2004, asiakirja A-506/1-03/04, pykäliä koskevat huomautukset, 20 § (kursivointi tässä).

39 — Moniteur Belge 11.3.2004, s. 13656.

40 — 9 § (kursivointi tässä).

70. Täsmennän vielä, että nyt käsiteltävän asian tilanne poikkeaa tuomiossa komissio v. Belgia tarkastellusta tilanteesta.

71. Mainitussa tuomiossa hyväksyttiin se, että vapautus kyseessä olevasta alueellisesta kiinteistöverosta evättiin, koska veron vyöryttäminen unionille perustui sopimukseen, mikä merkitsi, että unionilla oli oikeus kieltäytyä vyöryttämisestä. Nyt käsiteltävässä asiassa unionilla ei kuitenkaan mielestäni ole vastaavaa mahdollisuutta kieltäytyä alueellisten maksujen vyöryttämisestä kuin sillä oli sen kieltäytyessä alueellisen kiinteistöveron vyöryttämisestä. Jos kiinteistön omistaja olisi asettanut kyseisen veron vyöryttämisen vuokrasopimuksen tekemisen edellytykseksi, unioni olisi epäilemättä voinut kääntyä muiden vuokranantajien puoleen. Sen sijaan muiden sähkön- tai kaasuntoimittajien puoleen kääntyminen olisi hankalampaa, sillä vaikka sähkö- ja kaasumarkkinat ovat avoimet kilpailulle, toimijoiden määrä niillä on rajallinen.

72. Unionin tuomioistuin voi siis hyväksyä komission vaatimuksen käsiteltävässä asiassa ilman, että se olisi ristiriidassa tuomion komissio v. Belgia kanssa. On totta, että tässä tuomiossa unionin tuomioistuin on todennut, että ”minkäänlaisesta markkinatilanteesta ei – – voi seurata verovapautta”. Mielestäni sähkön- tai kaasuntoimittajan valintaan kohdistuvat rajoitukset eivät kuitenkaan johdu näiden markkinoiden taloudellisesta tilanteesta vaan niiden avoimesta mutta kuitenkin säännellystä luonteesta. Sähkö- ja kaasumarkkinoita ei voida rinnastaa tuomiossa komissio v. Belgia kyseessä olleisiin kiinteistömarkkinoihin.

73. Esitän välipäätelmänä, että komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa määrätyt vapautuksen edellytykset täyttyvät.

E *Pöytäkirjan 3 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen maksujen, jotka ovat ”ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista”, luokittelu*

74. Belgian kuningaskunta väittää toissijaisesti, että vaikka unionin oletettaisiin maksavan alueelliset maksut, ne pitäisi kuitenkin luokitella ainoastaan korvaukseksi yleishyödyllisistä palveluista. Sellaisina niihin ei pöytäkirjan 3 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti sovellettaisi vapautusta. Näin ollen tätä väitettä on tarkasteltava ennen kuin asia voidaan lopullisesti ratkaista.

75. Unionin tuomioistuin on katsonut, että ollakseen pöytäkirjan 3 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti ”ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista” maksun on täytettävä kaksi edellytystä. Yleishyödyllinen palvelu on ensinnäkin suoritettava tai se ainakin voitaisiin suorittaa niille, jotka maksavat maksun.[41] Palvelun todellisten kustannusten ja palvelunsaajan suorittaman maksun on toiseksi oltava keskenään välittömässä ja oikeasuhteisessa yhteydessä.[42] Tarkastelen vuorollaan, täyttävätkö alueelliset maksut nämä kaksi edellytystä.

1. Maksun maksajalle suoritetun palvelun käsite

76. Komissio väittää, että palveluja, joista maksetaan korvauksena alueellisia maksuja, joko ei voida suorittaa unionille tai ei voida suorittaa erityisesti sille.

77. Alueellisen sähkömaksun tapauksessa tietyt sähköstä annetun määräyksen 24 ja 24 bis §:ssä säädetyt julkisen palvelun tehtävät suoritetaan, kuten komissio korostaa, ainoastaan yksityisasiakkaille, joten unioni ei voi siis olla näiden palvelujen vastaanottajana. Tämä pätee 24 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyihin sähkön keskeytymättömiin vähimmäistoimituksiin kotitalouksille ja

41 — Tuomio AGF Belgium (C-191/94, EU:C:1996:144, 26 kohta) ja tuomio Euroopan yhteisö (C-199/05, EU:C:2006:678, 21 kohta).

42 — Tuomio Euroopan yhteisö (C-199/05, EU:C:2006:678, 25 kohta).

sähköntoimituksiin erityisen sosiaalisen tariffin mukaan. Toisin kuin Belgian kuningaskunta väittää, sillä ei ole merkitystä, että näitä julkisen palvelun tehtäviä voidaan suorittaa unionin henkilöstölle: pöytäkirjan 3 artiklassa määrätään vapautus koskemaan unionia, ei sen virkamiehiä ja muuta henkilöstöä. Yleishyödylliset palvelut olisi siis suoritettava unionille.

78. Tästä seuraa, että sähkön keskeytymättömät vähimmäistoimitukset kotitalouksille ja sähköntoimitukset erityisen sosiaalisen tariffin mukaan eivät ole pöytäkirjan 3 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettuja yleishyödyllisiä palveluja.

79. Sitä vastoin unionille voidaan nähdäkseni suorittaa tai suoritetaan tosiasiallisesti muita julkisen palvelun tehtäviä, joista on säädetty muun muassa sähköstä annetussa määräyksessä.

80. Mielestäni on mahdollista, että unioni voi hyötyä sähköstä annetun määräyksen 24 bis §:n 1 kohdassa säädetystä yhteistuotannolla tuotetun sähkön ostamisesta. Komissio toteaa nimittäin, että unionin toimielimillä on yhteistuotantojärjestelmiä. Sillä ei nähdäkseni ole merkitystä, että toimielimet tuottavat vähemmän sähköä kuin ne kuluttavat, joten ne eivät myy yhteistuotannolla tuottamaansa sähköä: riittää, että unionilla on mahdollisuus hyötyä tällä tavoin tuotetun sähkön ostamisesta. Sillä ei myöskään ole merkitystä, että yhteistuotannolla tuotetun sähkön ostaminen kuuluu Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueen ympäristöpolitiikan alaan: toisin kuin komissio väittää, ostaminen on kuitenkin unionille suoritettu palvelu. On myös mahdollista, että tiettyinä vuorokaudenaikoina unioni tuottaa enemmän kuin kuluttaa. Kun otetaan huomioon määrien pienuus, sähkön myyntiä ei kuitenkaan voida rinnastaa kaupalliseen toimintaan, jota unionin ei ole tarkoitus harjoittaa.

81. Lisäksi sähköstä annetun määräyksen 24 bis §:n 2 kohdassa säädetty julkisten alueiden valaistuslaitteiden rakentaminen, kunnossapito ja uusiminen hyödyttää unionia siltä osin kuin on kyse niiden kaupunginosien valaistuksesta, joissa unionin toimielimet ja elimet sijaitsevat. Julkisesta valaistuksesta tosin hyötyvät kaikki ohikulkijat Brysselissä, ei pelkästään unioni. Toisin kuin komissio väittää, yleishyödyllisen palvelun vastikkeena maksettavan korvauksen käsite ei mielestäni kuitenkaan edellytä, että palvelu suoritetaan erityisesti sen maksajalle: pöytäkirjan 3 artiklan kolmas kohta koskee yleishyödyllisiä palveluja eikä sellaisia palveluja, jotka vastaisivat yksityisoikeudelliseen sopimukseen perustuvaa palvelusuoritusta. Näin ollen julkinen valaistus voi sellaisenaan lähtökohtaisesti olla pöytäkirjan 3 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettu unionille suoritettava yleishyödyllinen palvelu.

82. Erityisesti sähköstä annetun määräyksen 24 §:n 2 momentissa säädetty sähkön järkevän käytön edistämistä koskeva ohjelma on tosiasiassa hyödyttänyt unionia. Komissio ei kiistä sitä, että unionin toimielimet ja elimet ovat saaneet niin sanottuja energiapalkkioita, jotka on tarkoitettu esimerkiksi yksittäisen rakennuksen valaistuksen energiatehokkuuden parantamiseen.

83. Näin ollen tietyt alueellisesta sähkömaksusta rahoitetut julkisen palvelun tehtävät voivat hyödyttää unionia (yhteistuotannosta saatavan sähkön osto) tai on suoritettu sille (julkinen valaistus, järkevää energiankäyttöä koskeva ohjelma).

84. Alueellisen kaasumaksun osalta totean ainoastaan, että yksi kaasusta annetun määräyksen 18 ja 18 bis §:ssä säädetyistä julkisen palvelun tehtävistä voi hyödyttää unionia: kaasusta annetun määräyksen 18 bis §:n 2 momentissa säädetty kaasun järkevää käyttöä koskeva ohjelma. Täsmennän, että kaasusta annetun määräyksen 18 bis §:n 2 momentti on edelleen voimassa, ja on siis syytä epäillä komission väitettä, jonka mukaan elokuusta 2011 kaikki alueellisesta kaasumaksusta rahoitetut julkisen palvelun tehtävät on suoritettu vain kotitalouksille.

85. Se, että alueelliset maksut ovat korvausta unionille suoritetuista yleishyödyllisistä palveluista, ei kuitenkaan ole riittävä peruste luokitella näitä maksuja ainoastaan korvaukseksi yleishyödyllisistä palveluista ja jättää niitä pöytäkirjan 3 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle. Palvelun todellisten kustannusten ja alueellisten maksujen määrän on lisäksi oltava keskenään välittömässä ja oikeasuhteisessa yhteydessä. Tällaista yhteyttä ei kuitenkaan mielestäni ole nyt käsiteltävässä asiassa.

2. Palvelun todellisten kustannusten ja palvelunsaajan suorittaman maksun välitön ja oikeasuhteinen yhteys

86. Komissio korostaa, että alueelliset maksut lasketaan kuluttajien käyttöön annetun jännitteen tai virtauksen perusteella.[43] Se päättelee tästä, ettei alueellisten maksujen laskentaperusteena käytetä niistä rahoitettavien julkisen palvelun tehtävien kustannuksia.

87. Komission perustelut on mielestäni hyväksyttävä.

88. Sähköstä annetun määräyksen 26 §:n 3 momentissa nimittäin säädetään, että ”maksun laskentaperusteena käytetään vaatimukset täyttävien kuluttajien käyttöön annettua jännitettä”. Kaasusta annettuun määräykseen vuonna 2011 lisätyn 20 septiesdecies §:n 3 momentissa[44] säädetään, että ”maksun laskentaperusteena käytetään mittarilukemia, jotka saadaan Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella sijaitsevissa käyttöpaikoissa kuluttajien luona olevista verkonhaltijan kaasumittareista. Mittarilukema määritetään kuutiometreinä tunnissa ilmoitetusta kaasun enimmäisvirtauksesta, jota varten mittari on suunniteltu”. Näiden määräysten sanamuodon mukaan alueellisten maksujen määrä nousee kuluttajien käyttöön annetun jännitteen mukaan. Palvelunsaajalle suoritettujen palvelujen kustannukset eivät kuitenkaan kasva käyttöön annetun jännitteen mukaan. Kuluttaja, jonka käyttöön on annettu huomattavan suuri jännite, ei hyödy julkisen palvelun tehtävistä enempää kuin kuluttaja, jonka käyttöön on annettu pienempi jännite: julkisen palvelun tehtävistä saatava voitto, toisin sanoen niiden kustannukset, eivät määräydy käyttöön annetun jännitteen mukaan. Näin ollen alueellisten maksujen määrä ei ole suhteessa julkisen palvelun tehtävien kustannuksiin.

89. Tästä seuraa, ettei alueellisia maksuja voida pitää pöytäkirjan 3 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti ainoastaan korvauksena yleishyödyllisistä palveluista. Vaikka tietyt näistä maksuista rahoitetut julkisen palvelun tehtävät ovat palveluja, jotka suoritetaan tai voidaan suorittaa unionille, maksujen määrä ei riipu näiden palvelujen kustannuksista. Komissio on näin ollen osoittanut, että alueelliset maksut ovat pöytäkirjan 3 artiklassa tarkoitettu vero.

90. Komission kanne on siis hyväksyttävä. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan nojalla Belgian kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

VI **Ratkaisuehdotus**

91. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

1) toteaa, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) 3 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, kun se ei ole vapauttanut Brysselissä sijaitsevia unionin toimielimiä ja elimiä sähkön markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetun määräyksen 26 §:ssä ja kaasun markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella, sähkö- ja kaasualan tie- ja katumaksuista ja sähkön markkinajärjestelystä Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalueella 19.7.2001 annetun määräyksen muuttamisesta 1.4.2004 annetun määräyksen 20 §:ssä säädetyistä alueellisista maksuista, jotka on tarkoitettu julkisen palvelun velvoitteiden rahoittamiseen sähkö- ja kaasutoimitusten alalla;

2) velvoittaa Belgian kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

43 — Jollei alueellisen kaasumaksun ja niiden asiakkaiden osalta, joiden mittarin lukema on 6–10 m^3/h (toisin sanoen pienin mahdollinen lukema), viimeksi ilmoitetusta vuotuisesta kulutuksesta muuta johdu.

44 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 17 kohta.